

Nils Edén: Tal på Karl Staaffs begravning

Talare

Nils Edén
Partiledare, professor

Datum

10 oktober 1915

Karl Staaff! I mer än ett årtionde har ditt namn såsom intet varit sammanvuxet med livet i vårt svenska land, med det arbetande, sjudande, kämpande liv, som fyller ett folk, när gammal tid förlorar sitt fäste, och ny tid bryter sin väg. Var gång namnet nämnts, har det betytt en lösen för arbetet och striden. Men nu, när det åter går genom landet, är det med bud att döden ryckt bort dig – tagit dig så plötsligt, att det är som vi knappast kunde förstå att det är sant. Bittert skär smärtan genom Sveriges vida bygder. Vi äro samlade några tusenden kring din bår, de som kunnat komma och de som närmast känna slaget av din bortgång. Men vad äro vi bland de tiotusen, de hundratusen, som stannat med bestörtning och sorg inför budskapet: Karl Staaff är död. Din tanke var klar. Jag vet att det är lätt att förstora, när man gripits i sitt innersta. Men det är icke att förstora, det är sanning vid din kista, att du sörjes med en landssorg som icke förnummits i mannaminne. Och varför? Därför att din tanke var klar, din kunskap så vid och djup, din vilja så fast och din stämma så manligt stark i vårt offentliga liv – ja väl, för allt detta. Men mera ändå och framför allt därför att rättrådigheten var ett med hela ditt väsen, att en stor sak och aldrig egen vinning styrde din färd, därför att ditt hjärta var med helt och fullt i din strävan och din strid. Det bars icke på läpparna, detta stolta hjärta. Men det brann från ungdomen och till det sista med en mäktig och klar låga för rätten och för friheten, för sanning och ljus över landet, för lyftning och hägn och hjälp till människovärdig tillvaro och medborgerlig medvetenhet åt alla Sveriges söner och döttrar. Det kände de tiotusen och de hundratusen. De kände dig, om de också aldrig sett eller hört dig, de hade tro till dig och visste, att de kunde lita på dig. Det var hemligheten av din makt. Och därför sörjes du som en folkets man i den vida och sanna mening som är en medborgares högsta ärekrans, när döden faller honom. Du älskade ditt land. Tidens ström stannar icke i sitt ändlösa lopp. Den flyter fram över din grav, Karl Staaff, som över allas, och din gärning skall härefter tillhöra historien. Vi äro icke här för att komma hävderna i förväg, men vi vilja säga och vi ha rätt att säga ett tusenstämmigt ord från dem som känt dig och förstått dig. När en gång det börjande tjugonde århundradets svenska

historia skall skrivas och din bild där tar plats bland de främsta, då må det väl kunna hända, att i den bilden, liksom i andras, kommer att spåras mänsklig brist. Men det skall ingen hävdatecknare, som verkligen söker sanningen, kunna undgå att rista in med oförgångliga drag, att du älskade ditt land och ditt folk med en kärlek, som offrade allt intill döden, att du tömde din väldiga kraft till sista droppen i Sveriges tjänst, att du fyllt ett värv, ett större, rikare, djupare än något, som burits upp av svenska statsmän under mycket, mycket lång tid. Ty du tog det värvet att fostra och dana och leda hela det svenska folket till fritt och samfällt arbete för sitt och landets väl. Du bröt igenom skrankorna mellan höga och låga, du ställde icke klass mot klass, du manade alla att ställa upp att sträva efter ett bättre, lyckligare och ett starkare svenskt fosterland. Så blev du en banbrytare för svensk demokrati, och för en sådan svensk demokrati, som icke blott kräver sin rätt att råda sig själv, utan också känner plikt att bära ansvaret för sina öden. Du ville och du slog igenom en svensk politik med alla medborgares fullmyndiga del i makten, med vårdnad och omtanke också åt miljonerna på livets skuggsida, men du tog på samman gång bördan att föra denna politik i landets regering. Du förde oss ut ur den nedärvda svagheten, att svenska folkkrav skulle nöja sig med att klaga och fordra nedifrån, och lärde de klagande och fordrande vad det är att själv handla för folk och land. Det är krönet på din statsmannagärning och det verkliga genombrottet. Först därmed är en grund lagd som håller att bygga upp en framtid på för svensk politik. Du har anor i din gärning Karl Staaff. Också du har höjt din stämman för fred och för rätt. Också du var som Engelbrekt av begynnelsen en oansenlig man vid sidan av samhällets mäktige och blev som han en väckare för Sveriges allmoge, för alla fria män, som lyfte dig till rikets roder. En väckare har du varit för alla de folkkrafter, som legat bundna i tröghet och dov underkastelse under de stora i samhället, en väckare till spirande medborgerlig självkänsla och börjande medborgerlig andel i det nya svenska samhällets liv. De fåvitska säger att du söndrat. Ja, i det att du gick till storms mot ett fåtals herravälde. Men du har enat också, enat som det som verkligen är gemensamt och verkligen kan lyfta låga såväl som höga. Rätt skall segra. Rätt skall segra över våld, förnuft över blint ursinne, frihet och mänsklighet taga sin plats igen. I denna visshet, som också var din, säga vi dig nu ur överfulla hjärtan vårt tack, Karl Staaff, och vårt farväl. Det är oss så tungt, detta farväl. Men vi känna djupt och innerligt, att helt är du dock icke tagen ifrån oss. Den som varit vad du varit, han lever från graven i sitt verks anda och kraft. Det som du begynt dör icke med ditt stoft – det skall kämpas fram, hur än tiderna välva, och länge ännu skall ditt namn flyga fram genom lederna, du starke hövding och rättsinnige stridsman, Karl Staaff.

Taggar

1910-tal, 1915, Folkpartiet Liberalerna, Liberalerna, Man

URI

<https://www.svenskatal.se/tale/nils-eden-tal-pa-karl-staaffs-begravning>